

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-utca 28.

A gazdasági többtermelés és az iskolák.

Irta: *Szabolovszky János.*

Igen nagy horderejű és fontosságú rendeletet bocsajtott ki nemrégiben a kultuszminiszter úr. Ez a rendelet világosan és kétszegtelenül jelzi, hogy hazánk elsőbbségét és mindenekelőtt földművelői államát, amit az iskolának is szemelőtt kell tartania. Szó sincs róla; eddig is üztük a gazdasági oktatást az iskolában, de nem oly mérvben, jellegben, mint azt a többtermelés elvé követeli. Ez a tanítás jobbara az üres pusztára támaszkodott; az az elméletileg tanítottuk azt, amit tulajdonképpen gyakorlatilag kellett volna tanítanunk. A tanuló ebből a körből sok elméleti ismeretet, de kevés és alig számbavehető gyakorlatot kapott. El tudta mondani a gazdasági elvek egyes szabályait, úgy mint pl. a nyelvtanból, de ez az ismeret nem kapcsolódott bele öntevékenységsébe és nem fejlesztette gyakorlati értékét. Ha az iskolából kikerült, semmi hasznát sem vette az ott szerzett elméleti tudásnak. Hiába hangoztatta a szántóvető atyja előtte, hogy az a munka, melyet a szántáskor, vetéskor, ültetéskor ott végez, régi, avult munka, amely csak annyit eredményez, mint a nagyatyáé, szépapáé.

A szó nem tudta az atyát legyőzni és észszerűbb munkába terelni. Maga a tanuló is, később, amikor a gazdasági munka szolgálatába szegődött, kénytelen-kelletlen volt az atya nyomdokait követni. Hisz nem volt gyakorlata. A szót nem tudta a cselekvésbe önteni, mert ezt nem mutatta meg neki az iskola. Ime ilyen irányba, értéke volt az elemi iskolai gazdaságtanításának, amelyhez nagyon hasonló volt az ismétlő- és a gazdasági ismétlőiskola is. A szaktanítós iskolák e tekintetben pár lépéssel előbbre voltak. Könnyebb volt a helyzetük, mert hisz köztudott dolog, hogy a szaktanítós gazdasági iskola csak ott létesülhetett, ahol telket kapott. Itt a tanulók az elméleten kívül a gyakorlatot is üzték. Annnyira-amennyire megtanultak okszerűen gazdálkodni, bepillantást nyertek a gazdasági többtermelésbe is. Azonban itt is akadtak hibák, amelyeket a legkevésbé sem lehet a tanítószemélyzet hibájaként tekinteni, hanem a fennálló helyzetnek, amely föllőtte kedvezett a tanulók tömeges és nagyarányú mulasztásának. A tanulók a tavaszi és őszi hónapokban sokat mulasztottak, azután nem vehettek részt a nyári munkákban sem.

Tudjuk, hogy a gazdasági munka özöne a nyári hónapokra esik, tehát ép akkorra, amikor a tanulók

vakációznak. Ezeken a bajokon kell segíteni és egyben el kell oszlatni a fennálló hibákat. Nekem az a szerény véleményem: törüljék el a különböző ismétlő- és gazdasági ismétlőiskolákat.

Ezek eddig csak a papiroson szerepeltek és nem sokat lendítettek a többtermelésen.

Óriási mulasztások minden törekvést hiúsítottak meg, hiábavaló volt a tanító ügybuzgalma, tárgy-szeretete. Én azt mondom, hogy a tanuló a rendszeres tanítás keretében egy év alatt sokkal többet tanul, mint a mostani ismétlő, gazdasági iskolában három év leforgása alatt. Toldjuk meg a mostani hat osztályú iskolát legalább még egy évvel s meglátjuk, hogy megleltük az utat, amely a gazdasági többtermeléshez vezet. A hetedik osztály főleg a gazdasági ismereteknek, gyakorlatoknak legyen szentelve. Taníthatunk más tárgyakat is, de ezeket szoros összefüggésbe hozzuk a gazdasági többtermeléssel. Így aztán beszélhetünk és szólhatunk a gazdasági természettudományról, számtanról, mértanról, földrajzról stb. Persze, az osztatlan iskolában ezt a tervet nehéz megvalósítani, sőt fizikai lehetetlenség. Ennek csak az osztott iskolákban van igazi helye és értelme. A rendelet szerint a gazdaság már a III. osztályban kezdődik. Természetes, a tanítónak tudnia kell, hogy milyen munkára képes a 9—10 éves tanuló. Óvakodjunk a túleröltetéstől és az erőkizsákmányolástól. A gazdaságnak rengeteg munkaköre van. A tapasztalt tanító tisztában van a munkafelosztás elveivel, amelyekhez a tanuló fizikai erejét, képességét és tehetségét is szabja. Azonban ezt a tanítást csak azokra a tanítókra kell bízunk, akik úgy a gyakorlati, mint az elméleti gazdaságban otthonosak. Előnyben részesülnek azok, akik gazdasági tanfolyamot végeztek, amely tanfolyam a háború előtt szünetelt. Az ifjabb tanítógenerációnak nem volt alkalmuk a gazdaság gyakorlati érzékére szert tenni. Végül még csak ennyit: Minden iskolának *gazdasági telepe* legyen. De ez a telep azután olyan telep legyen, ahol igazán lehet okszerűen gazdálkodni és többet termelni. Nehogy oly telepet kapjanak az iskolák, mint a faiskolák, amelyek sok helyütt a legsilányabb helyeken létesültek.

Ott voltak a libalegelők és marhadelelők közelében. Ki kell mondani, hogy az iskolatelep az első minőségű területen kapjon helyet. Lehetőleg közel az iskolához. A telepen olcsóbb anyagból gyakorlótérmet és szerszámtermet építsünk. Ide helyezzük a gazdasági múzeumot is. Ennek a telepnek föltétlenül mintatelepnek kell lennie, amely nemcsak a tanulókat, hanem a felnőtteket is oktatja.

Az új választójog és az iskolák.

A mai demokratikus világ, amely ebben a vérzivatarban kezd mindenfelé érvényesülni, az emberi kötelességeket a jogokkal akarja bizonyos összhangba hozni. Minél elnyomottabb a nép, a nemzet, vagy annak valamely rétege, annál terjedősebbek a kötelességek a jogokkal szemben. A demokrácia bizonyos szabadságot, mégpedig *fejlődési szabadságot* jelent a nemzet életében. A rabszolgáknak, a jobbágyoknak csak kötelességeik voltak, a jogok nem jöhettek számításba. A demokrácia az elnyomott, a háttérbe szorított néprétegek szabadságát, jogát hangoztatja. Ebben a jegyben született a mostani magyar kormány is, amelynek sulypontja az új választói jog megteremtésén nyugszik. Mint tudjuk, ez a választói jog bizonyos műveltséget, tudást, ismeretet követel a választótól. *Tehát össze van kötve az iskolával, tőle várja a jog érvényesülését is.* A műveletlen, iskolázatlan ember nem lehet választó. De vajjon mit kíván az új választói jog az egyéntől? A művelődés alapfeltételének az *eszközét*: az írni-olvasnitudást. Tehát nem sokat, hanem csak keveset követel attól, aki legszebb polgári jogát akarja gyakorolni.

Az új választói jog apasztani fogja az analfabéták számát, mert egyenesen kényszeríti az embereket a művelődésre, az iskolabájárásra. Tudjuk, hogy az intézkedés, amely a választótól az elemi iskola teljes végzettségét követeli, terjeszti a műveltséget, a tudást. A hatodik osztály vizsgái népeesebbé teszik a felső osztályokat; *igyekvőbbek, szorgalmasabbak a tanulók is.* Mert minden tanulással úgy van az ember, hogy inkább a fennforgó szükségből, semmint a luxusból, vagy egyéb okból tanul. Népünk, különösen az alsó népréteg kevésbé érti a tanulás fontosságát, értékét. Ha azonban a szükség kényszeríti erre, meghajlik előtte és tanul. Vajjon azonban csak az volna a vége felja az iskolának, hogy megtanítsa a polgárt az írni-olvasásra? Korántsem. Ennél sokkal szentebb, fontosabb kötelessége is van. *Itt domborodik ki az állampolgárnevelésnek az igazi jellege, értéke.* Sokan az új választói jogban a nemzetiségi tendenciák veszedelmét is látják. Némileg igazuk is van, de ha az iskola magáévá teszi azt a feladatot, amely az állampolgári neveléssel függ össze, akkor nincs mit tartaniok ezektől a veszedelmektől. Az írni-olvasnitudás még nem jelenti azt, hogy az illető jó állampolgár és hazafi is legyen. Mert ismétlem, az írni-olvasnitudás csak eszköze annak a munkának, melyből a nemzeti öntudat, a nemzeti szellem és annak egysége bontakozik ki. A választói jog érvényesülése kell, hogy a nemzeti egységgel, a nemzeti közszellemmel találkozzék. Különböző surlódások, szétfuzások keletkeznek a társadalomban, ami akadályokat gördít a haladás és a boldogulás elé.

Most tehát, amikor az új választói jog törvénybe való iktatásáról van szó, minden honatvának jusson eszébe az iskola. A választói jog *eszköz* az egyén kezében; de csak akkor tud vele sikeres munkát végezni, ha tud vele észszerűen bánni. Egyébként árthat önmagának, de árthat az egész nemzetnek is. E szerint a politikát nem az életben, hanem az iskolában kell kezdeményezni. Ugyebár, ha azt akarjuk, hogy valaki jó katona legyen, nem adunk mindjárt fegyvert a kezébe, hanem előzőleg, bizonyos gyakorlatokkal, műveletekkel megtanítjuk őt a

fegyverrel helyesen bánni. Szakasztott így kell tennie az iskolának is. Nevejen *jó állampolgárokat*; rakja le azok lelkében azokat az *alapot*, melyek az állampolgár legszebb művelétéhez, a *választói joghoz* tartoznak. És akkor nem kell tartanunk attól, hogy ez a jog sebet üt a nemzet testén, nem bontja szét a nemzeti egységet és a közszellemet.

Nézetem szerint az állampolgárnevelésnek csak akkor lesz igazi értéke, hogyha a *választói jogot teszi a nevelés-tartás gerincévé.* Ez a jog mintegy *vezérlőhajlé* legyen annak az egyéniségnek, melyet az iskola kifejlesztett. Bárhogyan vizsgáljuk is ezt az állítást, mindenképen a végelemzés egyenértékű vele. Ebben a jogban benne van a haladás, a fejlődés, az irányítás minden feltétele. De benne van az a *lencse is*, amely a társadalom különböző szellemeit *egységesíti, tömöríti* s amítől a nemzeti egység alakul ki. Erre pedig nemcsak a mai nagyidőkben, hanem mindenkoron nagy szükségünk van. Mert csak annak a nemzetnek van örök léte, megingathatatlan alapja, rendületlen ereje a biztos és célirányos fejlődéshez, amelynek *egységes a szelleme.* A mai demokrácia a jogok arányosításán fáradozik. Különösen érinti az alsó néprétegeket, tehát azokat, amelyeket a *népiskola művel.* Erre az iskolára tehát — amint látjuk — nagy és szép feladatok várnak. Tegye najrendre az állampolgárnevelést, mint a választói jog alapját.

Sz. J.

Földrajzi kirándulások.

A Magyar Földrajzi Intézet által kiadott 1918. évi *Zsebatlasz* cikkei nyomán (szerkesztette *dr. Batty Zsigmond*) állították össze ezt a közleményt, amelyik hasznos gyakorlati útmutatással szolgál arra, hogy *mely szempontok vezessék földrajzi kirándulásainkat, hogyan sajátítsuk el utainkon a térképolvást és hogyan szerezzenek tanítványaink helyes geográfiai érzéket.*

Minden kirándulás legfontosabb követelménye a *térképolvás*s begyakorlása. Erre a célra a 75.000 méretű (részletes) katonai térkép igen megfelelnek. Első feltétel a biztos tájékozódás, az észak-déli irányok kijelölése: delejtű, napárnyék vagy esetleg zsebóra alapján. A térkép megfelelő beállításán után a vidék feltűnőbb helyeit (emelkedés, magános ház, út, folyó, kőoszlop, kút stb.) jelölhetjük ki a térképen. A tézképméretnek alapján távolságbecsléshez szoktathatjuk a tanulót és egyszerűbb terepfelvételeket is készíthetünk.

Kocsikirándulásokra, amikor a jó főutakról nem térünk le, az 1:200.000 katonai általános térkép is megfelelő. Vasúton való utazásnál az 1:750.000, vagy az 1:900.000 méretű általános térkép is elegendő tájékozásul szolgál. Az utazást igen tanulságos időöltetéssé varázsolhatjuk, ha az utunkban érintett falvak, folyók és hegyek nevét a térkép segítségével megállapíthatjuk.

Kirándulásainkat jól készítsük elő és a megleendő utat már előre keressük fel a térképen.

Ütközben gyakran állapítsuk meg az észak-déli irányt. Akinék nincs iránytűje, az előveszi a zsebóráját és azt így fordítja, hogy a kismutató hegye a nap felé mutasson. Ezután meg kell nézni, hogy ha a nagymutató a XII-sön állna, merre irányulna. A kismutató és a XII-sön át képzelt vonal által adott

szöveget felezzük: ez a felező vonal délnek mutat, az ellenkező irány pedig északnak.

Ütközben a térképet mindig helyesen tájékozva tartjuk: azaz, felső széle északnak, alsó széle délnek, jobb oldala keletnek nézzen.

Ütközben gyakran állapítjuk meg álláspontunk helyét a térképen. A megállapítást azzal ellenőrizzük, hogy néhány kétségtelenül felismert pontnak (templom, hegycsúcs stb.) valóságos irányát összehasonlítjuk a beíranyított térképen a térképpel felé húzott vonallal. Más mód az ellenőrzésre az, hogy álláspontunk meghatározása után a térképen megmérjük az utunkba eső útszéli kereszt, útkereszteződés, magános fa stb. távolságát s arrafelé haladtunkban ezt a földön való kilépést ellenőrizzük.

Külátást nyújtó pontokról a látható falvakat, a ki-magasló hegycsúcsokat a térkép segítségével határozzuk meg. Ehhez a földrajzi gyakorlathoz a részletes térképen kívül már mérőasztalal, iránytűvel, három-lábú állványval, egyenes vonalzóval, derékszögű háromszöggel, körzővel és néhány gombostűvel kell magunkat felszerelnünk. Ezzel a mérőasztal-készlettel a fentemlített gyakorlatokat — az egyes pontok beíranyítását — egészen pontosan végeztetjük. Ehhez a gyakorlathoz már bizonyos jártasság kell a távolság megbecslésében és a térkepolvasásban is, de bizonyos, hogy aki ilyen gyakorlatokat végez, elmondhatja magáról, hogy otthon van a térkép terén!

Mérőasztalunk segítségével egy-egy térképpelveteli gyakorlatot is végezzünk. Mérőasztalunkra tiszta papírost feszítünk, aztán elkészítjük a kisebbített mértékű, pl. 1 : 500. A papíros közepén egy pontot gombostűvel jelölünk meg, ez az a hely, ahol állunk (A). Most ehhez hozzáfektetjük az egyenes vonalzó-t és a felveendő pontot irányában egy-egy vonalat húzunk a papíron az útszéli kereszt (B), az útkereszteződés (C), a magános álló fa (D), az órház (E) stb. felé. Ezután a távolságokat körzővel visszük rá az egyenes vonalakra és pontosan megkapjuk a B, C, D, E stb. tárgyak helyét. Némi gyakorlat után ilyen vázlatokat a vízszintesen tartott vázlatkönyvben mérőasztal nélkül is el tudunk végezni úgy, hogy a távolságokat becslés útján határozzuk meg.

Az égboltozat megfigyelését sem szabad mellőznünk és egyszerűbb meteorológiai megfigyeléseket is végezhetünk. A nap állásának, járásának, az árnyék-változásnak, a felhőzetnek stb. megfigyelése, a hő-mérő és légsúlymérő leolvasása, a szélirány meghatározása, mind olyan gyakorlati ismereteket nyújtanak, melyek a mindennapi életben is értékesíthetők — és amely megfigyeléseket igen szívesen, örömmel végzik a tanulók. Ide tartoznak a Hold fényváltozásainak megfigyelései s a napszakok hosszúságára vonatkozó feljegyzések is. Ezeknek a jelenségeknek egy részét már az elemi iskola a söbb osztályaiba járó gyermekekkel is megfigyeltehetjük. Nem egy iskolában már sok évvel ezelőtt végeztet-tünk a gyermekekkel ilyen megfigyeléseket, amelyeket a tanulók reggel a táblára írtak az aznapi naptári feljegyzés mellé.

Sík vidéken, hol a térszín kevés változatosságot nyújt, a föld birtokbavételének, az emberi munkának megfigyelése lehet kirándulásaink tárgya. A szántó-föld, a rét, erdő stb. más és más gazdasági szükségletet elégítenek ki s megosztásul többnyire a talajjal és a fekvéssel áll összefüggésben. A termelés adja meg valamely vidék gazdasági jellegét, geográfiai képét. A tanuló legjobban a természetben ismerheti

meg, hogy hol, mit és miért termelnek, a termelés micsoda kapcsolatban van a lakosság életmódjával s mi a befolyása a vidék gazdasági jelentőségére. A termelés különböző módjaira: a szántó- és kert-gazdaságra, öntözésre, mocsarak lecsapolására stb. is tekintettel kell lenni, mert ezek a föld kihasználása szempontjából igen fontos geográfiai tényekre utal-nak. — Egy kis patak is sok látnivalót tartogat szá-munkra, mert a nagy folyók jelenségeit kicsinyben észlelhetjük. A patak gazdasági kihasználását különös figyelemben kell részesítenünk. A nagy folyóknál ezeket a dolgokat nagyban észlelhetjük. Itt a folyó-víznek az ember életében való fontossága még szem-beötölőbb. A halászat, a vízi közlekedés, az átkelő-helyek, a malmok stb. mind közelebbi megvilágosi-tást érdemlő geográfiai tények. — Az utak is sok tanulságot nyújtanak. A fontosabb útvonalakat, a vasutakat az általános forgalmi hálózatra való tekintettel kell megítélni. — A települések megfigye-lése különösen fontos (a települések formája, hiva-tása, elhelyezkedése; az épületek anyagát s építés-módja, a falusi házak nagy telkének gazdasági oka). A lakosság nyelvét, életmódját szintén figyelembe kell venni.

Dombos és hegyes vidéken valamelyik kiemelkedő pontról nyújtunk áttekintést az egész térszínről. Itt különösen fontos a térszínábrázolás leolvasásának a begyakorlása (lejtés, vonalkázás, árnyékolás, rétegvonalak). A térkép alapját képzelje el a tanuló, hogy milyen alakú az illető hegy és hogy hol, milyen meredek az út, hol vannak hágók, völgyek, szakadékok stb. Az egyes helyek valóságos és viszonylagos magasságának leolvasása is begyakorlandó. Azt is tudni kell, hogy a felszín kialakulásában micsoda erők működtek közre (vulkánizmus, gyűrődés, a víz elegyenlítő munkája stb.). A termőtalaj és a gazdasági övek elhelyezkedését is meg kell magyarázni, úgy-szintén az itt jellemző bányászat, erdőgazdaság, pasztorkodás is mind tanulságos megfigyelés tárgya-lehet. A hegyvidék útjai a térszín betolyása alatt állanak. Itt szemléltetjük, hogy hogyan keresi ki a közlekedés a járható helyeket és hogyan győzi le az akadályokat (alagút, átvágás, kigyózó út vagy szerpentín). A hegyvidéki település, a telep elhelyez-ke-dése, természete, az építkezés módja és anyaga s a lakosság életmódjának megfigyelésénél mindig azt kell hangsúlyoznunk, hogy micsoda összefüggés-ben van minden a hegyvidék morfológiai, éghajlati és gazdasági viszonyaival.

A városokba tett földrajzi kirándulásoknak nem szabad az egyes középületek, utcák, műemlékek és m-sfeltűnőbb látnivalók bemutatásában kimerülni. — Azt kell mindig kifejezésre juttatnunk, hogy a város valamely vidék központi szerve, ahonnan kiindul a vezetés, az igazgatás, ahol összefutnak a gazdasági és a kulturális élet legfőbb szálai. Ki kell dombori-tani a város és a falvak között kölcsönös hatást, azt, hogy a termelés szempontjából a városnak gyűjtő, megosztó és közvetítő szerepe van.

A városok földrajzi fekvésére s életére kell figyelemmel lenni. Leghelyesebben járunk el, ha a város valamely kiemelkedő pontjára (vár, magaslat) vezetjük a tanulókat, ahonnan annak egész területe és környéke jól áttekinthető. A tájékozódást térkép kíséretében végezzük. A város helyrajzi fekvése is innen szemléltethető legkönnyebben. A városok keletkezésében és fejlődésében mindig fontos szerepet játszik a védelem (várhely) és a közlekedés (folyó, völgy, átjárók, útesomópontok, ha a hely a hegyek

és a síkság kapujában van stb.). Ennélfogva minden esetben azt kell kifejezésre juttatni, hogy miért épült a város azon a helyen s mi segítette elő, vagy mi hátráltatta fejlődését. — A síksági és hegyvidéki városok eltérő jellege az utcákban és az építkezés módjában nyilvánul meg. A várak szintén nagy befolyással voltak az illető város utcáinak fejlődésére (szabálytalan, iv-, félköralakú utcák). A város utalhálózata, az utaknak elhelyezkedése a város alaprajzáról és közlekedési viszonyairól nyújt tájékoztatást. Az emeletes és sűrűn épült házak a tömörülés szükségességét magyarázzák. A középületek (hivatalok, művelődési intézmények) a város vezető szerepere és kulturális rendeltetésére tanítanak meg, a kereskedések, pályaudvarok, árúraktarak, bankok, gyárak a városi élet anyagi megnyilvánulását, a városnak az iparban, kereskedelemben és a gazdasági életben való szerepét bizonyítják. A jellemző ipartermekre és kereskedelmi cikkekre is fel kell hívni a tanulók figyelmét. Az utcákon végighaladva, a város életét szemlélhetjük.

Hogy feladatunkat sikerrel oldhassuk meg, feltétlenül szükséges, hogy a tanító vagy a tanár az illető vidéket alaposan ismerje s a kirándulás határozott, előre részletesen kidolgozott terv szerint történjen.

K. A.

A nevelés tényezői.

1. A nevelés boldogságról beszél, de csakis a boldogságra való képesítésről. A boldogság állapotába áthelyezni az embert már nem feladata, de nem is képes arra, a nevelés az utat mutatja és az irányt jelöli meg, amelyen s a melyben az örök üdvösség megtalálható és elérhető. A nevelés segíti az embert, tőle lehetőleg megtesz mindent, de hogy az ember valóban boldog is legyen, oda annak a közreműködése is szükséges, akit nevelünk. A nevelés sikere nem pusztán attól függ, aki nevel, hanem attól is, akit nevelni kell. Ez természetes is. Az ember szabad akaratú telruházott lény, tehát neki is akarnia kell, hogy boldog lehessen és legyen, következésképp dolgoznia is kell rajta. Ha pedig tagadjuk az ember akaratának a szabadságát, tagadjuk a nevelés lehetőségét is, mert csak annak mutathatjuk a boldogság felé vezető utat, aki így is, meg úgy is cselekedhet; aki erre is, meg arra is határozhatja magát. Tehát a nevelésnek két tényezője van: a) az, aki neveléssel foglalkozik és b) akit nevelni kell. Aki neveléssel foglalkozik, azt nevelőnek mondjuk. E két tényező között alárendeltségi viszony van, ami természetes is, még pedig a nevelőnek van alárendelve az, akit nevelni kell, mert a nevelő vezet, a másik pedig a nevelőt követi, annak utasításai szerint jár el.

2. A nevelés képesítésről beszél, a boldogság állapotába nem képes áthelyezni az embert, hanem ahhoz, hogy az ember boldog lehessen, az ő közreműködése is szükséges. Tehát akit nevelünk, nem szenvedőlegesen viseltetik a nevelővel szemben, hanem cselekvőleg.

Ezt bizonyítja az a körülmény is, hogy a nevelés nem mindig jár sikerrel és hogy az ember sokszor nevelés közben is eltévelyedik s úgy kell őt visszavezetni a helyes útra. Ha a másik tényező pusztán szenvedőlegesen volna a nevelővel szemben, akkor a nevelés a boldogság állapotába is áthelyezhetné az embert. De akkor megszűnne szabadakaratú lény lenni, mert kivülről fekvő okok tennék boldoggá

minden érdem nélkül. És akkor a nevelés lehetetlen is volna, mert szabad akarat nélkül nincs nevelés. A nevelés mindkét tényezője dolgozik. A nevelő hat és arra törekszik, hogy a hatásnak megfelelően cselekedjék a nevelt s ha ez letér a helyes útról, oda ismét visszavezesse; a nevelt pedig igyekszik a hatást felfogni s a hatásnak megfelelően önelhatározásból cselekedni, a nevelő éber orkódése mellett. Tehát a nevelt hatás alatt ugyan, de önelhatározásból cselekszik s így nem szenvedőlegesen, hanem cselekvőleg viseltetik a nevelővel szemben.

3. Melyik a nagyobb befolyású a nevelés két tényezője közül? Jogos ez a kérdés, mert, bár a nevelt is önelhatározásból cselekszik, mégis az egyik tényezőnek nagyobb befolyása lehet, mint a másiknak, ami azonban még nem rontja le a másik tényező szabad elhatározását.

Mivel a nevelő vezet s ő szabja meg az utat és irányt, nagyobb befolyásúnak kell lennie, mint a másiknak, hiszen a második csak az első után megy, annak utasításait követi. Már a vezetés fogalma is azt mondja, hogy aki vezet, nagyobb befolyású, mint aki a vezetőt követi. A tapasztalat is ezt bizonyítja.

Mindkét tényező közreműködése szükséges a neveléshez, mégis a tapasztalat azt mondja, hogy a nevelőnek nagyobb a befolyása. A nevelő helyes eljárás mellett képes arra készíteni a gyermeket és ifjút, hogy a helyes irányban keresse valódi boldogságát. A nevelő általában képes arra az útra állítani az embert, amely az örök üdvösség felé vezet és képes arra is bírni őt, hogy azon az úton haladjon is. A gyermek lelke tiszta fehér lap, amelyre az első vonásokat a nevelő rajzolja s a gyermek úgy tesz és cselekszik, ahogyan a fehér lapot teleírják. Ha a nevelő minden tekintetben lelkiismeretesen teljesíti kötelességét, a nevelés sikere biztosítva van s ha a gyermek később megtántorodik, a hatásnak, amely ezt előidézte, nagyon erősnek és hosszantartósnak kellett lenni s még akkor is a gyermek vagy ifjú könnyen visszavezethető a jó útra. Sőt, ha a nevelés jó volt a gyermekkorban az ember kamasz- és ifjúkorában is jó lesz, az ember megmarad a jó úton, bár itt-ott kisebb-nagyobb kilengések lesznek. Általában a nevelőnek nagyobb a befolyása, mint annak, akit nevelünk. Ez a magyarázata ama mondásnak, hogy akie az ifjúság, azé a jövő. Ez az oka annak is, hogy az összes irányzatok mind arra törekszenek, hogy a nevelést kezükbe keríthessék, mert tudják, hogy csakis így lehet jövőjük.

A nevelés azt követeli, hogy a nevelő legyen a nagyobb befolyású. Sőt befolyásunkat még fokozni is akarjuk s erre való a jutalmazás. Ha pedig azt vesszük észre, hogy az ember nem úgy tesz, amint mi akarjuk, vagyis azt vesszük észre, hogy az ember befolyásunk alól kisiklani készül, különböző büntetésekkel sújtjuk őt, hogy így tartsuk hatalmunk alatt.

A nevelő nagyobb befolyásának az a magyarázata, hogy az ember természeténél fogva az igazságot keresi és a jó után törekszik. Azonban a gyermek és ifjú csakis nevelője segítségével ismeri meg az igazságot, a jót és a jó elérésére szolgáló eszközöket s ezért nevelőjének hive; tanítását, utasításait, parancsait követi.

4. A nevelő a nagyobb befolyású, de csakis akkor, ha azon tulajdonságokkal rendelkezik, amelyek a nevelőnél szükségesek.

A nevelőtől feltétlenül meg kell követelni, hogy a nevelésben teljesen járatos legyen. Ez természetes,

mert aki nevelni akar, tudnia kell, hogy mi a nevelés és miképpen kell eljárnia, hogy nevelése sikeres és valóban nevelés legyen. A neveléstan pedig ezzel foglalkozik. De jártásnak kell lennie azon tudományokban is, amelyek a neveléstanal valamiképpen vonatkozásban vannak és legalább is annyira, amennyire azt a neveléstan megkívánja. *Főképen otthonosnak kell lennie a bölcséletben*, ami a neveléstanak az alapja, a kiinduló pontja s amely nélkül egyetlen lépést sem tehet, mert folytonosan annak igazságait használja.

Ez még nem elég. A nevelés még nagy gyakorlatot is igényel. E nélkül könnyű volna nevelni, csak a neveléstant kellene tudni. A neveléstan a neveléssel foglalkozik és nemcsak annak tartalma szerint, hanem a nevelés alakjával is, vagyis nemcsak azt mondja meg, hogy mi a nevelés, mi a lényege, melyek a lényeges tulajdonságai s mik az ebből folyó következmények, hanem azt is, hogy miképpen kell nevelni. Tehát már a neveléstan is sejteti velünk, hogy a tudáson kívül még más valamire is van szükségünk, ha sikert akarunk elérni. Ez a más valami a gyakorlat. A neveléstan arra tanít min et, hogy miképpen neveljünk, de az eljárásban a biztosságot és készséget már csakis a gyakorlat által szerezhethetjük meg.

A nevelésnél a tudás mellett a gyakorlat is szükséges, mert csakis gyakorlat által vagyunk képesek tudásunkat értékesíteni. A gyakorlat teszi az embert mesterré.

A nevelés nemcsak nagy gyakorlatot igényel, hanem a *nevelőnek valóságos művésznek is kell lennie*. Minden más művész az anyag fölött képes uralkodni, mert az tehetetlen és úgy alakul, ahogyan a művész akarja. Hogy a művész műve jó legyen, az pusztán tőle függ, az anyag abba nem szól bele. A nevelés művészeténél ez másképpen van. A nevelőnek szabad akaratú lényekkel van dolga, akik nincsenek neki föltétlenül alávetve, mert ezek is mérlegelnek és elhatározásuk oka bennük van. Azért óriási különbség van az anyag alakítása és az ember alakítása, vagyis a nevelés között. Amilyen különbség van az ember és az anyag között, éppen olyan különbség van a nevelés és a többi művészetek között. *A nevelés a művészetek művésze*, mert értelmes és szabadakaratú lényeket kell alakítani s oly valamire képesíteni, amit ha nem érnek el, örökre, de örökre szerencsétlenek lesznek. E művészetet nem lehet megtanulni pusztán könyvekből. Sok tapasztalat és sok megfigyelés szükséges ahhoz, hogy jót és helyesen neveljünk. A nevelőnek a legnemesebb művésznek kell lenni.

Még más is kívántatik a nevelőtől, mint mely és

igazi vallásosság, lelkiismeretes kötelességteljesítés, a gyermeki lélek alapos ismerete, a gyermekekhez való vonzódás, pályájának szeretete, rajongó hazaszeretet stb. Ezekről legközelebb.

Nagyrada.

Huszár Győző.

HIREK.

Köszönet. A «Gyergyói róm. kath. Tenitőegyesület» az Országos Kath. Tanügyi Tanácsot» elén az elnökséggel a legmelegebben üdvözli azon önzetlen fáradságukért, melyet hazánk róm. kath. tanítói kara erkölcsi tekintélyének, anyagi javának előmozdításáért úgy a magas püspöki karnál, mint a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszternél és a parlamentnél kifejtettek.

Isten áldása kísérje nagyfontosságú munkájukat. Gyergyószentmiklós, 1918. évi március hó 1.

Kiváló tisztelettel:

Szabó György
főesperes-plébános, tisz-
telebeli elnök.

Sántha Albert,
ügyvezető elnök.

Halálozások. *Aváci róm. kath. tanítótestület* mélyen megilletődve tudatja, hogy szeretett kartársa **Paul Béla elemi- és ipariskolai tanító, az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács tagja, önkéntes tizedes tanítói működésének 23-ik évében, a harctéren szerzett betegségben hosszas szenvedés után február hó 28-án elhunyt.** Szeretett kartársunk földi maradványait március hó 2-án délután 4 órakor a Budapesti-főút 39. sz. gyászházból helyezték örök nyugalomra az alsóvárosi sírkertben. Vác, 1918 febr. 28. Kedves kartársunk, Isten veled! Emléked áldott legyen, nyugalmad csendes! — Nagy Jenő jászarokszállási nyug. róm. kath. tanító f. é. február 26-án d. u. életének 75-ik, boldog házasságának 48. évében — hosszas szenvedés után a haldoklók szentségével ellátva — elhunyt. A boldogult hült tetemet 28-án d. e. 10 órakor a jászarokszállási róm. kath. sírkertben helyezték általános részvét mellett örök nyugalomra. *Az örök világosság fényeskedjék neki!*

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEL.

Sz. M. Ha az illető gyermekek a törvényes 24 évet betöltötték, de még mindig az apa látja el őket, akkor a kettő együtt kap 400 korona családi pótlékot, de egy gyermek és az anya is részesülhet illy együttes pótlékban, ha keresetnélküliek és vagyontalanok. A háborús segély egy évre szól. — **Többeknek.** A háborús segélyek kiutalása megfűtött.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

A pályázati hirdetéseknel minden szó egyszeri közlési díja 6 fillér.

Esztergomi érseki megye.

Alsóvámos (Győr mellett kántortanítói állásra márc. 16-ig pályázat hirdettetik. Javadalma természetbeni lakás (előszoba, 2 szoba, konyha, 2 kamra, istálló, sertésöl) kert-pótlék 20 kor. Helyi forrásokból 704 kor. (Javadalmi jegyzőkönyv szerint: 6 kataszteri hold szántó 155 kor., minden gazdától 6 kéve rözse 54.60 korona, gazdától

1/4, zsellérektől 1/8 mérő kétszeres gabona 166 kor., stóla 20.80 kor. értékelve. Alapítványi miséktől 30 kor., készpénzben 200 kor. Egyebekben 77.60 kor.). Fődek folyó évre bérlésben pénzért és felesben. Államsegély törvény szerint. Állás azonnal elfoglalandó. Nők is pályázhatnak, de kántori képességük igazolására tanácsos személyesen megjelenni, a kellő időben történő értesítésre a győri állomásra kocsit küldetnek értük. Szabályszerűen fel-

szereit kérvények Iskolaszékek Alsóvámos u. p. Bácsa küldendők. *Pomothy Gábor* iskolaszéki elnök. 124—1

Egri érseki megye.

Törökszentmiklóásra azonnali belépésre jóhangú, önállóan vegezni tudó segédet keresek. Havi 70 kor., teljes ellátásra, mosás és ágyneműn kívül *Csina* róm. kath. főkantor. 128—1

A devaványai róm. kath. egyház pályázatot hirdet a rendes kantor visszatérteig a háborúból, de legkésőbb 1918 sz-pt. 1 ig egy helyettes kantori állásra. Javadalom: havi 180 kor. 6 fill., 400 lélek utáni stola és butorozott szoba ágynemű nélkül. Kötelesége: az összes kantori teendők végzése a plebános utasítása szerint. A főszerelt pályázatok a plebánoshoz küldendők Devaványra (Szolnóm.). 131—1

A bocznádi (Hevesm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat nyílik *márc. 31-ig*. Választás április 15 én. Javadalom a javadalmi jegyzőkönyv szerint: 6 1/2 kat. hold föld haszonélvezete; földmunkaváltság: 40 korona, párbérváltság: 1100 kor., deputatum: 78 kor., ezek évenyedenkénti előlegesen esedékesek; 2 öl tűzifa áraban 90 kor. (miniszteri döntés esetén természetben fog járni); mise alapok után: 20 kor., tanításért 100 kor., temetési stóla átlagban 50 kor.; misepénzek. Szép szabad lakás: 3 padlózott szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 pince és kert. Melléképületek jókarban. Kötelességeket választási jegyzőkönyvbe foglaljuk. Pályázatot 1918. márc. 31-ig kér *Várju József* bocznádi lelkész, iskolaszéki elnök. 121—2

Györi püspöki megye.

A féltoronyi (Mosonm.) róm. kath. népiskolánál egy osztálytanítói vagy tanítónői állásra *márc. 17-ig* pályázat hirdettek. Törvényes fizetés államsegéllyel és pedig: a községtől 1000 kor., 140 kor. lakaspótlék és 14 kor. kertilletmény, a többi államsegély. Egyszobás butorozott lakás. Kötelességei: egy osztályt vezetni, a gazdasági ismétlő iskolában oktanni, ezért tanító kap 100 kor. tiszteletdíjat. Kérvényeket a féltoronyi róm. kath. iskolaszéki elnökehez küldjék be. Az állás ápr. 1 én elfoglalandó. 125—1

Nyitrai püspöki megye.

A csákválvai (Trencsén mellett) róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett tanítónői állásra pályázat hirdettek. Javadalma: Természetbeni lakás és törvényes illetmény készpénzben. Megkivántatik a tót nyelv bírása. A kérvények összes okmányokkal felszerelve *Báray Antal* plebános urnál Vágapátfalván (Trencsénm.) f. é. *márc. 7-ig* benyújtandók. 102—1

A szádacsnei (Trencsénm.) róm. kath. népiskolánál tanítói állásra *márc. 23-ig* pályázat hirdettek. Javadalma törvényes. Iskolaszéki elnök, Demény. 132—1

A vágatapolczai róm. kath. osztott népiskolához helyettes tanító kerestetik. Övönök is pályázhatnak. Javadalmazása: államtól évi 800 kor., hi közseg reszeről fületmény címén: 170 korona, két szobából álló lakás, konyha, kamra Pályázati határidő: *márc. 16*. Kérvények: Róm. kath. Plebánahivatal címere Vágatapolczára (Zsolna mellett) küldendők. *Iskolaszéki elnök*. 135—1

A felsővesztényi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek *márc. 31-ig* határidővel. Javadalmazása: 16 hold szántó és legelő, jó karbani lakás és gazd épületek, 10 öl tűzifa, tanterem fűtésére külön 4 öl, alapítványokból 40 kor., stólaváltság 80 kor., községtől 73.00 kor., otyasutésért 20 kor. és 2 pozs. méro buza megváltva. Kantori melletkjövedelem. Természetbeniek alacsonyan érteelve. Állami kiegészítés. Fejsővesztényi, (Nyitra.) via: Nagybelic. Isksz. elnök. 144—1

Pécsi egyházmegye.

Várdombi róm. kath. iskolának oszt. tanítói állására pályázat hirdettek. Kántorságban segédkező térfiak vagy nők előnyben részesülnek. Fizetése: hitközségtől 600 kor., többi államsegély. Lakás és kertilletmény fejében 235 K és 1 szoba. Kötelessége: díjvel szerint. Pályazati határidő *márc. 17*. *Földes Dezső* plebános. Vardomb. (Tolnam). 123—1

A hetvehelyi (Baranyam.) róm. kath. iskolaszék bevonulás miatt helyettes kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: államsegély címén 800 kor., a hitközségtől készpénzfizetésben 800 kor. és a stolaajóvedelem. Az állásra nők is pályázhatnak. A pályázó a jó forgalmú postaiügynökséget is átveheti. Pályázati határidő *márc. 24*. *Róm. kath. iskolaszék*. 130—1

A kocsolai (Tolnam.) iskolagondnokság pályázatot hirdet tanítói állásra. Fizetése: egy szoba tutor nélkül, 1/4 hold kert, 190 korona lakberpótlék, községtől 200 kor., többi államsegélyből. Tannyelv magyar. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Kérvények *márc. 24-ig* alulírottához küldendők. *Polgár János* plebános. 145—1

Rozsnyói püspöki megye.

A litkei róm. kath. iskolaszék a megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: két szoba, konyha, kamra, istálló stb. 1540 öl kert: 11 hold föld és rét 120 kor., készpénz 382 kor. 10 fill., 38 mt tűzifa 133 kor., 35 mm. rozs 487 kor. 45 fill., törvényes fizetésig államsegéllyel kiegészítve. Választás *márc. 20-án*. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények iskolaszéki elnökhöz Litke, (Négrádm.) posta vasut helyben. *Saskeőy Ferencz* plebános. 129—1

Az almágyi kántortanítói állásra a pályázati hirdetés *márc. 14*. határ- és választásnappal megújítottatik. 133—1

Szatmári egyházmegye.

A krasznabélteki róm. kath. iskolaszék az itteni kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Javadalma 2 szobás lakás gazdasági épületekkel, kerttel; készpénz 460 kor., stóla circa 100 kor., párber 16 köből búza, 8 öl tűzifa, 17 hold szántó, 5 hold rét. A javadalom, mely mostanig 712 koronára volt értékelve, most ujonnan lesz értékelve; a többi államsegély. Határidő *márc. 20*. Plebánahivatal, Krasznabéltek. 140—1

Szepesi püspöki megye.

Knyazsai (Árvam.) róm. kath. tanítói állásra *márc. 21-re* pályázat hirdettek. Tannyelv tót. Jövedelem 193 K a hitközségtől készpénzben és terményekben, a többi államsegély. *Klocháry József* plebános. 137—1

Németlipesei (Liptóm.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Javadalmazása: 1913. évi XVI. t. c. szerint Pályázati határidő *márc. 14*. Kérvények Németlipesére (Liptóm.) címzendők. *Kapitány Ambrus* isksz. elnök. 146—1

Szombathelyi egyházmegye.

A peczöli róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet egy helyettes tanítói állásra. Az állás azonnal betöltendő. Pályázhatnak férfi, nőtanítók és övönök. Fizetés: 80 kor. havonként és az államtól járó drága-ági pótlék. 20 kor. kertilletmény és fűtőanyag. Ketszobás lakás és konyha. Az egyik szoba butorozott. Pályázatok iskolaszéki elnökség Peczöl, (Vasm.) címre küldendők. 79—1

Kismáriahavasi róm. kath. iskolaszék (Vasm.) helyettesi állásra *márc. 21-ig* pályázatot hirdet. Törvényes államsegély. 60 mindennapi, 30 ismétlő. Nemet nyelv előny. Övönök is pályázhatnak. Állás azonnal elfoglalandó. Plebánahivatal Vízrendva u. p. Szarvaslak. 138—1

Váci egyházmegye.

Vallásos, jóhangú róm. kath. kántortanító-helyettes kereseti-; lehet képezdét végzett vagy rokkant és nyugdíjas is. Havi fizetés: 140 kor. és havonta circa 100—150 kor. stóla. Okmányolt ajánlatok róm. kath. plébániahivatalhoz Irsa (Pestm.) küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. 110—1

Az abonyi (Pestm.) róm. kath. elemi népiskolánál törvényszéki fizetés és lakbérilletményből álló javadalmazással egybekötött tanítónői állásra márc. 17-iki határidővel pályázatot hirdet a róm. kath. iskolaszék. 136—1

A váczbottyáni kántortanítói állást f. é. márc. 23-án délután 3 óra-ór énekpróba után tölthetik be. A javadalom áll 20 kat. holdi szántóföldből stb. és államszegélyből. Tisztes lakás. Villamosváltóállomás. Kérvények a váczbottyáni plébániához küldendők. Utazás nem díjazatik. *Iskolaszék.* 142—1

Veszprémi egyházmegye.

A balatonarácsi filialisban kántortanítói állásra pályázat hirdetnek. Javadalmazás: lakás (2 szoba, konyha, kamra, pince) és kertilletmény természetben, a többi törvényes készpénz. Választás márc. 15-én d. e. Megjelenés a választáskor előnyös, kántorpróba lesz, utazási költség nem térítetik meg. Kántorságra képes nők is pályázhatnak. Posta, vasut helyben. Okmányok: Plébániahivatal, Paloznak, u. p. Csupak (Zafam.) címre küldendők. 122—1

Inám pusztán (Somogym. u. p. Dombóvár, vasúti állomás Attala-Csoma) a herceg Esterházy hitbizomány által fentartott róm. kath. jellegű népiskolánál kántortanítói állásra márc. 24-i határidővel pályázat hirdettek. Javadalma: 1096 kor. havi előleges részletekben; 12 m³ tűzifa 84 kor.; 2 drb. öreg koca és származéka részére legeltetés 20 kor.; 2 szoba, konyha és mellék-helyiségek; 400 öl kert; az urodalom által megállapított fuvar- és napidíjak. Kötelmei díjlevél szerint. Korpótlék biztosítva, esetleg háborús segély is. Nőtanítók is pályázhatnak. Kérvények *Blasutigh Sándor* plébános Gölle (Somogym.) címre küldendők. 134—1

Rezi nagyközség (Keszthely és Hévíz mellett) róm. kath. iskolaszéke az I-ső osztálytanítói állásra márc. 23-ára pályázatot hirdet. Javadalom: a község pénztárából 300 kor., gondnoki pénztárból 100 kor. a többi megfelelő allamszegély s 20 kor. kertilletmény. Egyszobás lakás konyhával és 140 kor. lakpótlék. Pályázhatnak okleveles tanítók vagy tanítónők. A megválasztott tartozik a «Gondviselés» című nyugdíjintézetnek tagja lenni. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények Főtisztelendő *Havassy József* esperes-plébános, ist. o'aszéki elnök u'hoz az iskolaszék címére küldendők. Megbizásból *Paál Elek* iskolaszéki jegyző. 143—1

Ajánlat. Nyugdíjas róm. kath. kántortanító ajánlkozik kántornak oly kisebb városba, ahol középiskola is van. Több hangszerrel is ügyesen kezel s azok tanításánál gyakorlattal bír. *Cím a kiadóhivatalban.* 100—1

Okleveles tanítónő rendes tanítónői, esetleg nevelőnői állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 127—1

Kath. egyházi ének- és zeneművek orgonára.

Modern orgona kíséreték (100 ének) 5 kor. Kadenciák (264 közjáték) 3 kor. Farkas: 10 ünnepi preludium 1.20 kor. Luspay: 16 eredeti egyházi ének 2 kor. Hátasos orgona darabok 1.20 kor. Rekvieimhez való előjátékok 1.20 kor. Zeman Luspay: Musica sacra 5 kor. Megrendelhető: 139—1

LUSPAY KÁLMÁN ig. kántortanítónál Dejtár (Nógrádm.).

Ifjúsági színjátékok.

Iskolai, ifjúsági és műkedvelő előadásokra alkalmas, jó magyar nyelven írt, hatásos alkalmi színdarabok: Március 15, A szabadság ünnepe, Az öreg honvéd, A hazaáruló, Talpra magyar! A hadiárvak, A Kárpátokban, A honvéd szive. Három királyok, A muzka vőlegény, Főhadnagy úr sarcol, Elnökság, Teréz néni, Erzsébet királyné emléke, Rákóczi lobogója. Az egész sorozat (15 színdarab) 12.50, tíz színdarab 9, öt színdarab 5 kor., bementes, ajánlott küldéssel (utánvétellel 50 fillérrel több). Küldi:

PÁSZTOR JÓZSEF Budapest
I., Fehérvári-út 35. sz. 141—2

Stampay

ének- és imakönyve 12 old. háborús szöveggel, ellenségeinkért való imával s teljes tartalomjegyzékkel bőv. kötve 1 kor. 40 fill., bõrpapírban 2 kor., művészi kötésben 7 kor. Tízre egy ingyen, 40 old. Kotta ingyen, kötve 1 kor. 40 fillér. **Köbölkut** (Esztergom). 701—8

ORGONATISZTITÁST,

javítást és hangolást, valamint mindennemű orgonátépitéseket az ország bármely részében elvállalok. 63—2

CSEH ISTVÁN orgona és harmonium készítő Egerben.

Sorozás és Szuronyrohamból

2 példány 1 K 15 fill. «Ap. Királyunk» c. isk. színjátékból, mely teljes műsért tartalmaz, egy példány 2 kor.

IVANCSÓ JENŐ néptanító, Nyirgyulaj. 112—1

Március 15-iki ünnepélyek

programmjában hatásosan szerepelhetnek a következő művek! Béna honvéd (1 kor.), Rákóczi Lobogója (4 kor.) melodram; ezek tisztán csak szavalásra is igen jók. 40 darab gyermekkar (4 kor. 60 fill.), 30 darab vegyeskar (4 kor. 60 fill.), Népszövetségi-induló. Fertikar (1 kor.). Kapható:

KONTOR ELEK BUDAPEST,
II., Lánchid-utca 2. szám.

Április 1-től 50% felárt számítok összes műveim után.

SZÉPIRODALMI UJDONSÁGOK.

Toronyzene. Harsányi Lajos költeményei. Ára 6 kor.

A föld. Elbeszélés. Irta: Pokorny Margit. Ára 2 kor.

Rajzok. Heyermans Hermann jun. novellái. Ford. Csitáry Béláné. Ára 2.40 K.

Sivatagban-őserdőben. Sienkiewicz regénye. Ford. Győri Károly. Ára 6 kor.

Egyiptomban történt. Regény. Írták: Williamson C. N. és A. M. Ára 4.80 kor.

Megrendelhető a

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkereskedésében Budapest, IV. ker., Kecskeméti-utca 2. szám.

A ftdő urak szíves figyelmébe ajánljuk a következő kiadványainkat. Tömeges rendelésnél 20% engedménnyel szolgálunk.

Szentkeresztútjárás, melyet a halálra ítéltetett, kereszttel terheltetett Jézus Krisztus Pilátus házától a kálvaria hegyére végzett. Kemény kötésben	1.60
Szentkeresztúti ájtatosság, vagyis Szent út. Kemény kötésben	1.20
A szent kálvariának 14 stációja előtti imádságok és énekek. Füzve	—40
A szent keresztút 14 stációjában. Füzve	—40
A Krisztus Jézus vérrel verítkezéséről való Kis Officium, mely a szenvedésében elmélkedő hívek lelki vigasztalására kibocsátott. Füzve	—30
Passio. A mi Urunk Jézus Krisztus kinszenvedésének és halálának története. Füzve	—30
Heiliger Kreuz-Weg. Kemény kötésben	1.60
Der schmerzhaftige Kreuz-Weg. Kemény kötésben	1.20
Bolastná Križová Cesta	1.60
Bolastna Križová Cesta. Kiskiadás füzve	—20

Megrendelhető a kiadó

RÓZSA KÁLMÁN ÉS NEJE

könyvkiadó és könyvnyomda r. t.

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30.

Ujdonság!

Ujdonság!

A főtisztelendő lelkész urakkal tudatjuk, hogy CSÉPLŐ ISTVÁN lelkész által szerkesztett és nagyon kedvelt

Béke imádságos könyv megjelent

☞ tót nyelven is, ☜

„Prosby za Pokoj“

cimen. Ára keménytabláskötésben 3.50 kor., 20% engedménnyel.

Szíves támogatást kér a

RÓZSA KÁLMÁN ÉS NEJE

könyvkiadó r. t., mint a Szent-István-Társulat testvérvállalata.

HEGEDŰK.

Különböző csoportokban: Straduari, Ruggeri, Maggini, Guarneri, Amati, Bergonci, Grancino, Pandolfi, Balestrieri, Gagliano, Gobbetti, Guadagnini, Storiioni, Testori, Steiner, Thier mesterek után kivitel szerint teljes felszerelésekkel és pedig: Vonó. Álltartó. Hangtompító. Hangolósíp. Gyanta. Hurokhuzatok 3/E, 2/A, 2/D, 1/G. Nyereg és tok. Hegedű formában I. csoport 20 kor., II. csoport 28., III. csoport 30., IV. csoport 36., V. csoport 40., VI. csoport 44., VII. csoport 50., VIII. csoport 56., IX. csoport 60., X. csoport 70., XI. csoport 80., XII. csoport 90. Legfinomabb kivitelben 100 kor.-tól feljebb szállítja

STOWASSER cs. és királyi udv. szállító.

Az ország legnagyobb hangszergyára

vonós és fuvós hangszerekben.

BUDAPEST II., Lánchid-u. 5.

Ajánlja továbbá az általánosan elismert elsőrendű leghíresebb harmonium-gyártmányokat.

Árjegyzék bármely hangszerről ingyen küldetik.

Legrégibb cég. Alapított 1770.